Euroopan komissio

Sosiaaliturvaoikeudet

Itävallassa

Työllisyys, sosiaaliasiat ja osallisuus

Tämän oppaan tiedot on koottu ja päivitetty tiiviissä yhteistyössä sosiaaliturvan keskinäisen tietojärjestelmän (MISSOC) kansallisten yhteyshenkilöiden kanssa. Lisätietoja MISSOC-verkostosta on sivulla http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=815

Tässä oppaassa kuvaillaan yleisesti kunkin maan sosiaaliturvajärjestelmää. Lisätietoja saa muista MISSOCin julkaisuista, jotka kaikki löytyvät edellä mainitusta linkistä. Voit myös ottaa yhteyttä tämän oppaan liitteessä I lueteltuihin toimivaltaisiin viranomaisiin ja laitoksiin.

Euroopan komission ja kenenkään sen puolesta toimivan henkilön ei voida katsoa olevan vastuussa tämän julkaisun sisältämien tietojen mahdollisesta käytöstä.

© Euroopan unioni, 2012
Tekstin jäljentäminen on sallittua, kunhan lähde mainitaan.

SISÄLLYSLUETTELO

I luku: Johdanto, järjestäminen ja rahoitus 4
Johdanto 4
Sosiaaliturvan järjestäminen 4
Rahoitus 5
II luku: Terveydenhoito 6
Terveydenhoidon saamisen edellytykset 6
Mitä järjestelmä kattaa? 6
Hoidon saaminen 7
III luku: Sairauspäiväraha 9
Sairauspäivärahan saamisen edellytykset 9
Mitä järjestelmä kattaa? 9
Sairauspäivärahan saaminen 9
IV luku: Vanhempainetuudet 10
Vanhempainetuuksien saamisen edellytykset 10
Mitä järjestelmä kattaa? 10
Vanhempainetuuksien saaminen 11
V luku: Työkyvyttömyysetuudet 12
Työkyvyttömyysetuuksien saamisen edellytykset 12
Mitä järjestelmä kattaa? 13
Työkyvyttömyysetuuksien saaminen 14
VI luku Vanhuuseläkkeet ja -etuudet 15
Vanhuusetuuksien saamisen edellytykset 15
Mitä järjestelmä kattaa? 15
Vanhuusetuuksien saaminen 16
VII luku: Eloonjääneiden etuudet 17
Edellytykset eloonjääneiden etuuksien saamiseen 17
Mitä järjestelmä kattaa? 17
Eloonjääneiden etuuksien saaminen 17
VIII luku Työtapaturma- ja ammattitautietuudet 18
Työtapaturma- ja ammattitautietuuksien saamisen edellytykset 18
Mitä järjestelmä kattaa? 18
Työtapaturma- ja ammattitautietuuksien saaminen 20
IX luku: Perhe-etuudet 21
Edellytykset perhe-etuuksien saamiseksi 21
Mitä järjestelmä kattaa? 21
Perhe-etuuksien saaminen 23
X luku: Työttömyys 24
Edellytykset työttömyysetuuksien saamiseksi 24
Mitä järjestelmä kattaa? 24
Työttömyysetuuksien saaminen 26
XI luku: Vähimmäistoimeentulo 27
Vähimmäistoimeentuloetuuksien saamisen edellytykset 27
Mitä järjestelmä kattaa? 27
Vähimmäistoimeentuloetuuksien saaminen 28
XII luku: Pitkäaikaishoito 29
Pitkäaikaishoidon saamisen edellytykset 29
Mitä järjestelmä kattaa? 29
Pitkäaikaishoidon saaminen 30
Liite: Sosiaaliturvalaitosten yhteystiedot ja hyödyllisiä Internet-osoitteita 31

I luku: Johdanto, järjestäminen ja rahoitus

Johdanto

Rekisteröinti

Kun työntekijä aloittaa työnteon Itävallassa, työnantaja ilmoittaa hänet sosiaaliturvajärjestelmään. Ilmoitus tehdään sairausvakuutuskassaan (Krankenkasse), josta tieto välitetään tapaturma-, eläke- ja työttömyysvakuutuslaitokselle. Kullakin vakuutetulla on henkilökohtainen vakuutusnumero, jota käytetään rekisteröitäessä vakuutuskaudet ja vakuutusmaksujen perusteena olevat ansiot. Kun nämä muodollisuudet on hoidettu, vakuutettu saa työnantajaltaan todistuksen liittymisestään sairausvakuutuskassaan.

Itsenäisiin ammatinharjoittajiin sovelletaan erityisiä ilmoittamis- ja vakuutusmaksumääräyksiä, joista saa lisätietoja asianomaisesta sosiaalivakuutuslaitoksesta.

Yleiskatsaus

Itävallan sosiaalivakuutuksiin kuuluvat sairausvakuutus, tapaturmavakuutus (työtapaturmat ja ammattitaudit), eläkevakuutus ja työttömyysvakuutus. Sosiaalivakuutus perustuu työntekoon (ei asumiseen), eikä vakuutettu voi valita vakuutuskassaansa. Historiallisista syistä sosiaalivakuutusjärjestelmässä on alueisiin ja ammattikuntiin perustuva jako. Itävallassa onkin erityiset vakuutuskassat rautatieläisille, kaivostyöntekijöille ja julkisen sektorin virkamiehille samoin kuin maanviljelijöille, käsityön ja kaupan aloilla toimiville sekä notaareille.

Terveydenhoitoon liittyvien tehtäviensä lisäksi Itävallan sairausvakuutuskassat keräävät myös tapaturma-, eläke- ja työttömyysvakuutusmaksuja. Nämä kassat vastaavat myös kasvatusavustuksen maksusta. Terveydenhoitopalveluista vastaavat pääasiassa sopimuslääkärit ja muut kumppanit. Tarveharkintaista toimeentulotukea voidaan antaa vähävaraisille.

Sosiaaliturvan järjestäminen

Kaikki vakuutuskassat kuuluvat Itävallan sosiaalivakuutuslaitosten keskusliittoon (*Hauptverband der österreichischen Sozialversicherungsträger*), joka edustaa sosiaalivakuutusalan yleistä etua. Liitolla on kattava toimivalta, jotta se pystyisi paremmin koordinoimaan Itävallan sosiaalivakuutuslaitosten toimintaa.

Sosiaalivakuutuksesta huolehtii 22 vakuutuskassaa, jotka ovat itsenäisesti toimivia julkisoikeudellisia laitoksia. Joidenkin vakuutuskassojen on hoidettava kahta tai kolmea vakuutusalaa. Itävallassa on 19 sairausvakuutuskassaa, 5 eläkekassaa ja 4 tapaturmakassaa.

Sairaus- ja tapaturmavakuutusjärjestelmät kuuluvat liittovaltion terveysministeriön *(Bundesministerium für Gesundheit)* valvonnan piiriin. Sairaalahoitoa varten on

perustettu 9 osavaltioiden terveysrahastoa hoitamaan sairausvakuutuskassojen tehtäviä.

Eläkejärjestelmää valvoo liittovaltion työ-, sosiaali- ja kuluttajansuojaministeriö (*Bundesministerium für Arbeit, Soziales und Konsumentenschutz).*

Työttömyysvakuutuksesta huolehtii työvoimaviranomainen (*Arbeitsmarktservice)* liittovaltion työ-, sosiaali- ja kuluttajansuojaministeriön valvonnassa. Työvoimaviranomaisen keskustoimisto valvoo 9 osavaltion toimiston ja noin sadan aluetoimiston toimintaa.

Liittovaltion talous-, perhe- ja nuorisoasiainministeriö (*Bundesministerium für Wirtschaft, Familie und Jugend*) on perhe-etuusasioissa toimivaltainen viranomainen. Tämän ministeriön suoran valvonnan alaiset verovirastot (*Finanzämter*) taas huolehtivat perheavustuksista (*Familienbeihilfe*).

Ministeriön suoran valvonnan alaiset sairausvakuutuskassat ovat kasvatusavustuksista (*Kinderbetreuungsgeld*) vastaavat toimivaltaiset viranomaiset.

Pitkäaikaista hoitoavustusta voidaan myöntää avun ja hoidon tarpeen mukaan seitsemässä luokassa. Sitä maksetaan hoitoon liittyvien lisäkustannusten korvauksina. Tämän lisäksi liittovaltio ja osavaltiot ovat sopineet kattavan raha- ja luontoisetuuksista muodostuvan hoitojärjestelmän luomisesta. Hoitoavustuksen maksamisesta eläkkeensaajille huolehtii asiaan liittyvä eläke- tai tapaturmakassa.

Sosiaalivakuutuksen ja hoitolisän lisäksi Itävallassa on sosiaaliapujärjestelmä, jota hallinnoivat alueviranomainen hallintoelin ja kunta.

Rahoitus

Palkatun työntekijän on suoritettava maksuja sairausvakuutusta, työttömyysvakuutusta ja eläkevakuutusta (työkyvyttömyys, vanhuus ja kuolemantapaus) varten. Maksujen määrä on tietty prosenttiosuus vakuutetun palkasta. Pääsääntöisesti puolet maksusta peritään vakuutetulta ja puolet työnantajalta. Työnantaja on kuitenkin velvollinen suorittamaan maksut. Hän pidättää vakuutetun maksuosuuden palkanmaksun yhteydessä.

Työntekijän ei tarvitse suorittaa maksuja tapaturmavakuutusta varten (niistä huolehtii ainoastaan työnantaja), perhelisää varten (rahoitetaan työnantajan maksuista ja verovaroista) eikä pitkäaikaista hoitoavustusta varten (rahoitetaan verovaroista). Itsenäisen ammatinharjoittajan on maksettava sairaus-, tapaturma- ja eläkevakuutusmaksut.

Maksun määrä perustuu bruttopalkkaan (mukaan lukien 13. ja 14. kuukausipalkka) ja itsenäisellä ammatinharjoittajalla työntuotosta (mahdollisesti vähimmäismaksu) aina vuosittain määritettyyn enimmäismäärään asti (esimerkiksi 4 200 euroa kuukaudessa).

Tarveharkintaisesta toimeentulotuesta vastaavat pääasiassa osavaltiot ja kunnat.

II luku: Terveydenhoito

Terveydenhoidon saamisen edellytykset

Vakuutetut

Oikeus terveydenhoitoon on kaikilla sairausvakuutuksen piiriin kuuluvilla. Seuraavilla henkilöillä on oltava sairausvakuutus: kaikki palkansaajat ja harjoittelijat, työttömyyskorvausta saavat työttömät, tarveharkintaista toimeentulotukea saavat henkilöt, eläkettä saavat tai hakeneet henkilöt, ammatilliseen uudelleenkoulutukseen osallistuvat henkilöt, ase- tai siviilipalvelusta suorittavat henkilöt, itsenäiset ammatinharjoittajat, heidän yrityksissään työskentelevät perheenjäsenet, henkilöt, joilla on vapaa palvelusopimus *(freie Dienstnehmer)* ja muut pienet henkilöryhmät, mikä johtaa terveydenhuollon lähes täyteen kattavuuteen.

Henkilöiden, joiden kokonaisansiot yhdestä tai useammasta työstä ovat määrättyä tulorajaa (*Geringfügigkeitsgrenze) eli* 374,02 euroa kuukaudessa pienemmät, ei tarvitse ottaa vakuutusta. Vapaaehtoisen lisävakuutuksen voi ottaa.

Kaikilla Itävallassa asuvilla henkilöillä, joilla ei ole lakisääteistä vakuutusta, on oikeus ottaa vapaaehtoinen vakuutus. Vapaaehtoisesti vakuutetut voivat hakea sairaanhoitoetuuksia, mutta vain siinä tapauksessa, että vakuutus on ollut voimassa vähintään kuusi kuukautta.

Perheenjäsenet

Itävallassa asuvilla vakuutetun huollettavilla perheenjäsenillä on samat oikeudet terveydenhoitoon kuin vakuutetulla. Tavallisesti huollettavina perheenjäseninä pidetään vakuutetun lapsia 18 ikävuoteen asti tai, jos lapsi opiskelee täysipäiväisesti, 27 ikävuoteen asti.

Vakuutetun aviopuoliso vakuutetaan myös perheenjäsenenä. Tämä yhteisvakuutus on maksuton vain,, jos hän hoitaa lapsia tai on hoitanut heitä vähintään neljän vuoden ajan, jos hän saa vähintään kolmannen kategorian pitkäaikaista hoitoavustusta tai jos hän hoitaa vakuutettua henkilöä pitkäaikaisesti (kategoria 3). Kaikissa muissa tapauksissa on maksettava lisämaksua (3,4 % bruttopalkasta).

Avoliitossa olevia kumppaneita (myös samaa sukupuolta olevia kumppaneita) koskevat lisäedellytykset. Vakuutettuun ei saa olla sukulaisuussuhdetta, yhteisen talouden on oltava ollut olemassa vähintään 10 kuukautta, ja taloudenhoidosta on huolehdittava ilman korvausta.

Mitä järjestelmä kattaa?

Ennalta ehkäisevät tarkastukset

Vakuutetuilla ja heidän huollettavillaan on oikeus lääkärintarkastuksiin sairauksien varhaisen toteamisen varmistamiseksi. Erityisiä ohjelmia on tarjolla nuorille 19 ikävuoteen asti sekä tarjotaan kerran vuodessa tehtävät seulontatutkimukset syövän, sokeritaudin sekä sydän- ja verenkiertosairauksien varalta. Sairausvakuutus

kattaa myös kylpylähoidot ja kuntoutustoimenpiteet, joilla ehkäistään sairauden paheneminen.

Terveydenhoito

Vakuutetulla ja hänen huollettavilla perheenjäsenillään on oikeus saada yleislääkärin, erikoislääkärin ja hammaslääkärin antamaa hoitoa. Lääkkeitä ja hoitolaitteita on myös oikeus saada, jos se on lääketieteellisesti perusteltua.

Sairausvakuutuskassa tarjoaa myös kotisairaanhoitoa ja kustantaa sen. Se käsittää tietyt sairaanhoidon muodot, jota koulutetut sairaanhoitajat antavat (esimerkiksi rokotukset, erikoisruokavalio, haavojen hoitaminen).

Vakuutetulla on oikeus saada sairaalahoitoa ilman aikarajaa, jos sairauden luonne sitä edellyttää. Sairaalahoito järjestetään yleisessä maksuluokassa.

Hoidon saaminen

Terveydenhoito

Ennen hoitoa vakuutetun on esitettävä lääkärille sähköinen terveydenhoitokortti, jolla hän todistaa olevansa oikeutettu Itävallan sairausvakuutusetuuksiin. Terveydenhoitokortti annetaan automaattisesti (erillistä hakemusta ei tarvita) kaikille vakuutetuille ja heidän huollettavilleen. Kortin haltijoilta veloitetaan 10 euron vuosimaksu (ei koske lapsia, eläkeläisiä ja vähävaraisia). Hätätapauksessa lääkäri antaa hoitoa, vaikkei terveydenhoitokortti olisikaan mukana. Tällöin vakuutetun on ilmoitettava sairausvakuutuskassansa tiedot ja esitettävä terveydenhoitokortti hoidon jälkeen.

Vakuutetut saavat hoitoa lääkäreiltä ja hammaslääkäreiltä, joilla on sopimus sairausvakuutuskassan kanssa (*Vertragsärzte*). Suurin osa lääkäreistä kuuluu tähän järjestelmään. Vakuutettu voi valita haluamansa sopimuslääkärin hoidon alussa tai jokaisen kalenterivuosineljänneksen tai kuukauden alussa. Lääkäreiden luetteloon voi tutustua vakuutetun sairausvakuutuskassassa.

Vakuutettu voi myös valita muun kuin sopimuslääkärin. Tällöin kustannuksista korvattava määrä on enintään 80 % siitä summasta, joka sairauskassan olisi ollut korvattava sopimuslääkärin antamasta hoidosta.

Jos lääkäri pitää tarpeellisena lähettää vakuutetun erikoislääkärin, poliklinikan tai vastaavan laitoksen tutkittavaksi, hän kirjoittaa vakuutetulle lähetteen (*Überweisungsschein*).

Lääkkeet, apuvälineet ja proteesit

Lääkemääräyksen antaa sopimuslääkäri, ja lääkkeitä voi ostaa kaikista apteekeista. Tavallisesti jokaisesta lääkärin määräämästä lääkkeestä on maksettava 5,10 euron suuruinen lisämaksu.Lisämaksua ei vaadita tiettyjen infektiotautien tapauksessa eikä vähävaraisilta. Lisäksi yhden henkilön maksama kokonaismäärä vuodessa on rajoitettu tulojen perusteella. Sairausvakuutuskassa korvaa tavallisesti proteeseista aiheutuneet kulut tiettyyn enimmäisrajaan asti.

Hammashoito

Vakuutukseen perustuvia etuuksia ovat ehkäisevä ja kirurginen hammashoito sekä oikomishoito ja tarpeellinen hammasproteesi. Sairausvakuutuskassa ei kuitenkaan korvaa oikomishoitoa eikä hammasproteesikustannuksia täysimääräisinä, jolloin huomattavat kustannukset jäävät usein vakuutetun maksettaviksi.

Kotisairaanhoito

Kotisairaanhoitoa annetaan lääkärin määräyksen perusteella.

Sairaalahoito

Sairaalahoito järjestetään lähimmässä sairaalassa. Työntekijöiden järjestelmässä vakuutetun huollettavien on maksettava 10 % sairaalahoidon kustannuksista ensimmäisiltä neljältä viikolta. Vakuutetun itsensä on maksettava vain pieni päivämaksu sairaalalle (enintään 28 kalenteripäivältä vuodessa). Viidennestä viikosta alkaen sairaalahoito on ilmaista sekä vakuutetulle että hänen huollettavilleen.

Tietyissä tapauksissa sairausvakuutuskassa voi korvata osittain tai kokonaan hoitoon pääsemiseksi tarvittavien matkojen kustannukset.

III luku: Sairauspäiväraha

Sairauspäivärahan saamisen edellytykset

Palkansaajalla, työttömyysvakuutuskorvausta saavalla työttömällä tai ammatilliseen kuntoutukseen osallistuvalla henkilöllä, joka tulee työkyvyttömäksi sairauden takia, on oikeus sairauspäivärahaan (*Krankengeld*).

Sairauspäivärahaa ei makseta silloin, kun sairauden vuoksi työkyvytön vakuutettu saa palkkaa työlainsäädännön perustein. Täyttä palkkaa voidaan maksaa 6–12 viikkoa työsuhteen pituuden mukaan. Tämän jälkeen palkasta maksetaan puolet vielä neljän viikon ajan, minkä jälkeen voidaan maksaa puolet sairauspäivärahasta.

Jos kuukausiansiot ovat yhteensä 374,02 euron marginaalitulorajaa *(Geringfügigkeitsgrenze)* pienemmät, vakuutus ei ole pakollinen eikä henkilöllä ole oikeutta sairauspäivärahaan. Tässä tapauksessa henkilö voi ottaa erityisen vapaaehtoisen vakuutuksen.

Mitä järjestelmä kattaa?

Työkyvyttömyyden alkaessa sovelletaan kolmen päivän omavastuuaikaa. Sairauspäivärahaa maksetaan tavallisesti neljännestä päivästä alkaen. Jos työkyvyttömyydestä ei ilmoiteta viikon kuluessa, sairauspäivärahaa maksetaan vasta ilmoituspäivästä alkaen.

Sairauspäivärahan määrä lasketaan viimeisimmän palkan perusteella (ansiokatto huomioon ottaen 4 200 euroa). Päiväraha on 50 % palkasta (42. päivään saakka) ja nousee 60 prosenttiin 43. päivästä alkaen. Sitä voidaan lisäksi korottaa tietyllä prosenttiosuudella puolison ja/tai muiden huollettavien perheenjäsenten perusteella, jos sairausvakuutuskassan säännöissä näin määrätään. Korotetun sairauspäivärahan kokonaismäärä ei kuitenkaan saa olla suurempi kuin 75 %.

Vapaaehtoisesti vakuutettujen henkilöiden, joiden ansiot ovat pakollisen vakuutuksen rajan alapuolella, sairauspäivärahan määrä on 134,40 euroa

Periaatteessa sairauspäivärahaa voi saada 52 viikkoa (yhden vuoden), ja sairausvakuutuskassaa koskevan lain perusteella sen saamista voidaan pidentää 78 viikkoon (puoleentoista vuoteen).

Sairauspäivärahan saaminen

Sairauspäivärahan saaminen edellyttää, että lääkäri vahvistaa työkyvyttömyyden.

IV luku: Vanhempainetuudet

Vanhempainetuuksien saamisen edellytykset

Vakuutetuilla naisilla (sairausvakuutuskassan jäsenillä) ja vakuutettujen henkilöiden naispuolisilla perheenjäsenillä on oikeus luontoisetuuksiin eli sairaalahoitoon juuri ennen synnytystä, sen aikana ja sen jälkeen.

Palkattuina työntekijöinä työskentelevillä, työttömyysetuuksia saavilla ja ammatilliseen kuntoutukseen osallistuvilla naisilla on oikeus saada äitiysrahaa (*Wochengeld*) pakollisen äitiysloman aikana (kahdeksan viikkoa ennen synnytystä ja kahdeksan viikkoa synnytyksen jälkeen). Äitiysrahaa ei makseta, jos vakuutettu saa edelleen palkkaa.

Mitä järjestelmä kattaa?

Luontoisetuudet

Kaikilla sairauskassan korvaamaan terveydenhoitoon oikeutetuilla naisilla on oikeus luontoisetuuksiin myös raskauden ja synnytyksen aikana ja sen jälkeen. Äitiyteen perustuvia luontoisetuuksia ovat:

- lääkärin antama hoito ja kätilön antama apu raskauden ja synnytyksen aikana ja sen jälkeen
- lääkkeiden ja tarvikkeiden hankinta
- sairaalassa tai synnytyssairaalassa annettava hoito enintään 10 päivän ajan (tai kauemmin, jos raskauden tai synnytyksen aikana ilmenee komplikaatioita). Hoitoa voi saada myös päteviltä lastensairaanhoitajilta ja vauvoihin erikoistuneilta sairaanhoitajilta.

Itävallassa on myös oikeus 70 % korvaukseen koeputkihedelmöityksen kustannuksista. Koeputkihedelmöityksen edellytyksistä on määrätty erillisessä laissa.

Äitiysloma ja äitiysraha

Äitiysrahan määrä lasketaan viimeisten 13 viikon (kolmen kuukauden) nettopalkan perusteella.

Jos työnantaja ei jatka palkan maksamista, äitiysrahaa maksetaan kahdeksan viikkoa ennen synnytystä ja kahdeksan viikkoa sen jälkeen. Etuuskautta voidaan pidentää 12 viikkoon lapsen synnyttyä ennen laskettua aikaa sekä monikkosynnytysten ja keisarileikkausten kohdalla.

Itsenäisinä ammatinharjoittajina toimivilla naisilla on oikeus kiinteämääräiseen korvaukseen samalta ajalta. Vapaaehtoisesti vakuutettujen henkilöiden, joiden ansiot ovat pakollisen vakuutuksen rajan alapuolella, äitiysrahan määrä on 8,00 euroa päivässä.

Vanhempainetuuksien saaminen

Raskaana olevan vakuutetun kannattaa hakeutua välittömästi lääkärin vastaanotolle ja hankkia itselleen äitiyskortti (*Mutter-Kind-Paß*), jossa annetaan ennen synnytystä ja synnytyksen jälkeen tehtäviä tutkimuksia koskevia ohjeita. Tässä kortissa vahvistetaan lääkärin suorittamat raskauteen ja lapsen terveyteen liittyvät tutkimukset. Äitiyskortin mukaiset tutkimukset ovat edellytys täyden vanhempainetuuden saamiselle (lapsen 10, 13, 17 tai 25 ikäkuukaudesta lähtien, valitun vaihtoehdon mukaan). Äitiyskorttiin merkityt tiedot lääkärin tekemistä tutkimuksista on toimitettava sairausvakuutuskassalle.

Äitiysrahaa on haettava toimivaltaisesta sairausvakuutuskassasta.

V luku: Työkyvyttömyysetuudet

Työkyvyttömyysetuuksien saamisen edellytykset

Vakuutetut

Työkyvyttömyysvakuutus on pakollinen kaikille palkansaajille ja harjoittelijoille, itsenäisen ammatinharjoittajan yrityksessä työskenteleville perheenjäsenille sekä niille, joilla ei ole muodollista työsopimusta mutta jotka periaatteessa työskentelevät työntekijänä (*freie Dienstnehmer*).

Jos kuukausiansiot ovat yhteensä 374,02 euron marginaalitulorajaa *(Geringfügigkeitsgrenze)* pienemmät, vakuutus ei ole pakollinen. Tulot lasketaan yhteen, jos henkilöllä on useampi kuin yksi työpaikka.

Kaikki Itävallassa asuvat vähintään 15-vuotiaat henkilöt, joiden ei ole pakko ottaa vakuutusta, voivat liittyä vapaaehtoisesti Itävallan eläkevakuutusjärjestelmään. Pakollisen vakuutuksen päätyttyä sitä voidaan jatkaa vapaaehtoisesti asuinpaikasta riippumatta.

Työkyvyttömyysaste

Itävallassa ei oteta huomioon työkyvyttömyysasteita; henkilö on joko työkyvytön tai työkykyinen. Koulutetut työntekijät ovat "ammatillisen suojan" kattamia, mikä tarkoittaa, että heidän kykynsä tai kyvyttömyytensä harjoittaa tiettyä ammattia arvioidaan (*Berufsschutz*). Kouluttamattomat työntekijät ja itsenäiset ammatinharjoittajat voidaan kuitenkin lähettää takaisin työmarkkinoille muihin töihin. Kaikki vakuutetut nauttivat alle 57-vuotiaina tietyin edellytyksin erityissuojaa, mikä tarkoittaa, että heidän kykynsä harjoittaa aiemmin tekemäänsä työtä arvioidaan (*Tätigkeitsschutz*).

Kyvyttömyys tehdä totuttua työtä (*Berufsunfähigkeit)* on kyseessä silloin, kun työntekijöiden, jotka työskentelevät lähinnä niissä ammateissa, joita varten he ovat opiskelleet, työkyky alenee terveydellisistä syistä alle puoleen terveen henkilön työkyvystä kyseisessä ammatissa. Itsenäisten ammatinharjoittajien on todistettava terveydellisistä syistä johtuva pysyvä kyvyttömyys harjoittaa säännöllistä ansiotyötä.

Täysimääräinen työkyvyttömyys (*Erwerbsunfähigkeit)* on kyseessä silloin, kun ruumiillisen työn tekijä ei fyysisen tai psyykkisen tilansa vuoksi enää pysty ansaitsemaan missä tahansa työssä vähintään puolta siitä, mitä terve henkilö pystyisi ansaitsemaan tekemällä samaa työtä.

Työkyvyttömyys *(Invalidität)* on kyseessä, kun vakuutetut, jotka 57 vuotta täytettyään ovat sairauden, muun vamman tai fyysisten tai henkisten kykyjensä heikentymisen takia kykenemättömiä jatkamaan sitä työtä, jota he tekivät määräpäivää edeltävien 180 kalenterikuukauden aikana yhtäjaksoisesti vähintään 120 kalenterikuukauden ajan. Kaikki mahdollisuudet työn kohtuulliseen muuttamiseen on otettava huomioon.

Alkuperäinen työkyvyttömyys *(Originäre Invalidität)* on kyseessä, kun henkilö on työmarkkinoille tullessaan ollut periaatteessa työkyvytön vakavien terveyshaittojen vuoksi mutta on kuitenkin maksanut vakuutusmaksuja vähintään 10 vuotta.

Mitä järjestelmä kattaa?

Työkyvyttömyyseläke

Jotta henkilöllä olisi oikeus työkyvyttömyyseläkkeeseen (*Invaliditätsrente)*, vakuutusaikaa on täytynyt kertyä tietty vähimmäismäärä: vähintään 60 vakuutuskuukautta viimeksi kuluneiden 120 kalenterikuukauden aikana. Henkilön täytettyä 50 vuotta vähimmäisvakuutusaikaa kutakin kuukautta kohden pidennetään yhdellä kuukaudella ja tasoittumisjaksoa kahdella kuukaudella enintään 180 vakuutuskuukauteen viimeisten 360 kalenterikuukauden aikana. Jos vakuutusmaksukuukausia on 180 tai vakuutuskuukausia 300, aikarajaa ei sovelleta.

Vähimmäisvakuutusajan ei tarvitse olla täyttynyt, jos työkyvyttömyys on seurausta työtapaturmasta tai ammattitaudista tai jos se on alkanut alle 27-vuotiaana ja henkilö on ollut vakuutettuna vähintään kuusi kuukautta.

Vuodesta 2005 lähtien tietyt ajanjaksot on tunnustettu vakuutusmaksukausiksi, joista valtio maksaa vakuutusmaksua. Edellytykset ovat: enintään neljän vuoden mittaiset lastenhoitokaudet *(Kindererziehungszeiten)* lasta kohti (5 vuotta monikkosynnytysten kohdalla), asepalveluskaudet tai niihin rinnastettavat kaudet (esimerkiksi siviilipalvelus), äitiyslomakaudet, joilla saadaan äitiysrahaa (*Wochengeld*), sekä ajanjaksot, joina saadaan työttömyysetuuksia (*Arbeitslosengeld)* tai sairauspäivärahaa *(Krankengeld).*

Ennen vuotta 2005 kertyneiden vakuutusmaksukausien osalta edellä mainitut ajanjaksot hyvitetään maksuihin perustumattomina rinnastettavina ajanjaksoina. Sama koskee henkilöitä, jotka ovat vuoden 2005 alussa olleet 50 vuotta täyttäneitä.

Työkyvyttömyyseläkkeen määrä lasketaan ottaen huomioon hakijan ikä ja vakuutuksen kesto. Henkilöiden, jotka vuoden 2005 alussa ovat olleet alle 50-vuotiaita, ja tammikuun 2005 jälkeisten vakuutuskausien osalta voimassa on kiinteän etuustason eläketilien järjestelmä, joka perustuu jakojärjestelmäperiaatteeseen.

Tässä järjestelmässä hankitut eläkeoikeudet lasketaan vuosittain. Laskentaperustana on kalenterivuoden keskimääräinen tulo, ja tiettyä enimmäismäärää ei voida ylittää. Kalenterivuosittain 1,78 % tästä määrästä siirretään eläketilille.

Suoritetuiksi katsottuja käsitteellisiä vakuutuskuukausia voidaan laskea 60 ikävuoteen asti. Eläkkeen määrä lasketaan vakuutuskuukausien ja etukuukausien määrään perustuvan kaavan avulla.

Varhennetussa vanhuuseläkkeessä etuutta vähennetään 4,2 % vuotta kohti, mutta kuitenkin korkeintaan 15 %.

Henkilöihin, jotka ovat vuoden 2005 alussa olleet alle 50-vuotiaita mutta joille oli jo kertynyt tietty vakuutusaika, sovelletaan sekä vanhaa että uutta lainsäädäntöä. Eläke määritetään tässä tapauksessa rinnakkaisella laskentatavalla aikasidonnaisesti. Osa-aikaeläkkeet lasketaan sekä uuden että vanhan lainsäädännön perusteella. Työkyvyttömyyseläke vastaa tällaisten osa-aikaeläkkeiden summaa.

Henkilöihin, jotka ovat täyttäneet 50 vuotta vuoden 2005 alkuun mennessä, sovelletaan edelleen lainsäädäntöä, joka oli voimassa vuoden 2004 lopussa. Eläkkeen laskentaperuste on 20 suurituloisimman vakuutusvuoden keskimääräinen tulo. Tämä kausi pidennetään vuoteen 2028 mennessä asteittain 40 vakuutusvuoteen. Vuoden

2004 alusta lähtien maksettavat eläkkeet eivät saa olla yli 5 % alhaisemmat kuin vastaava eläke vuoden 2003 lopussa. Tätä lukua lisätään asteittain 10 %:iin vuoteen 2024 mennessä.

Työkyvyttömyyseläkettä maksetaan 14 kertaa vuodessa. Kaivostyöläisiin voidaan soveltaa erityisjärjestelyjä.

Täydennysosat

Jos kuukausittainen eläke tai eläkkeet yhdessä muiden tulojen (myös samassa taloudessa elävän aviopuolison tulot mukaan luettuna) kanssa jäävät tietyn rajan alapuolelle, maksetaan vakuutetulle tasauslisää (*Ausgleichszulage).* Tasauslisän määrä on varsinaisen tulon ja vähimmäismäärän erotus. Tätä täydennysosaa sekä työkyvyttömyyseläkettä voidaan korottaa, jos vakuutetulla on huollettavia lapsia. Lisäksi voidaan maksaa pitkäaikaishoitolisää.

Kuntoutustoimenpiteet

Eläkevakuutuslaitokset voivat tarjota laajan valikoiman lääkinnällisiä, ammatillisia tai sosiaalisia kuntoutustoimenpiteitä vakuutetun työkyvyn palauttamiseksi ja sopivan uuden ammattia ja tulotasoa vastaavan paikan löytämiseksi. Kuntoutuksen on oltava etusijalla suhteessa työkyvyttömyyseläkkeeseen.

Työkyvyttömyysetuuksien saaminen

On syytä huomata, että eläkkeitä myönnetään vain hakemuksen perusteella. Hakemus jätetään mieluiten toimivaltaiselle sosiaalivakuutuslaitokselle (sen voi kuitenkin jättää mille tahansa sosiaalivakuutuskassalle tai paikallisviranomaisille) asianmukaista lomaketta käyttäen. Silti myös epämuodolliset hakemukset käsitellään.

Työkyvyttömyyseläkettä maksetaan työkyvyttömyyden alkamista tai hakemuksen jättämistä seuraavan kuukauden ensimmäisestä päivästä alkaen.

Työkyvyttömyyseläke myönnetään enintään 24 kuukaudeksi. Lääkärintarkastuksen jälkeen se myönnetään uudelleen enintään 24 kuukauden ajaksi. Jos vakuutetun ruumiillinen tai henkinen tila antaa olettaa työkyvyttömyyden olevan pysyvää, työkyvyttömyyseläke myönnetään toistaiseksi.

Vakuutetun saavutettua eläkeiän työkyvyttömyyseläke myönnetään samansuuruisena. On myös mahdollista muuttaa työkyvyttömyyseläke vanhuuseläkkeeksi hakemuksen perusteella.

VI luku Vanhuuseläkkeet ja -etuudet

Vanhuusetuuksien saamisen edellytykset

Henkilö, jolla on eläkevakuutus (kuvaus kohdassa työkyvyttömyysetuudet), voi olla oikeutettu vanhuusetuuksiin.

Lisäksi tietyn vähimmäisvakuutusajan on oltava täyttynyt:

- Vakuutetuilla, jotka olivat vuoden 2005 alussa *alle* 50-vuotiaita ja jotka eivät olleet hankkineet vakuutusaikaa siihen mennessä, on oltava koossa 180 vakuutuskuukautta, joista vähintään 84 on kertynyt ammatillisesta toiminnasta (esimerkiksi työntekijänä).
- Henkilöillä, jotka ovat täyttäneet 50 vuotta vuoteen 2005 mennessä, on oltava koossa 180 vakuutuskuukautta 360 viimeisimmän kalenterikuukauden ajalta tai 180 vakuutusmaksukuukautta tai 300 vakuutuskuukautta ilman aikarajaa.
- Henkilöihin, jotka ovat olleet 1. tammikuuta 2005 alle 50-vuotiaita mutta joille on silloin kertynyt vähintään *yksi* vakuutuskuukausi, sovelletaan heille suotuisimpia säännöksiä.

Mitä järjestelmä kattaa?

Tavanomainen eläkeikä

Vakuutettu voi olla oikeutettu vanhuuseläkkeeseen (*Altersrente*) täyttäessään 60 vuotta (naiset) tai 65 vuotta (miehet). Naisten eläkeikärajaa nostetaan vuosien 2024 ja 2033 välisenä aikana vähitellen miesten eläkeikärajan tasolle (65 vuoteen).

Varhaiseläke

Varhaiseläkettä (*Vorgezogene Rente)* voi hakea 62 vuoden iässä (sekä miehet että naiset). Raskaan työn tekijät voivat jäädä varhaiseläkkeelle 60 vuoden iässä, mikäli he ovat tehneet kyseistä työtä vähintään 10 vuotta eläkettä edeltäneistä 20 vuodesta ja heille on kertynyt yhteensä 45 vakuutusvuotta.

Varhaiseläkkeeseen sovelletaan tiettyä siirtymäaikaa. Lisäksi sellaisiin henkilöihin, jotka ovat täyttäneet 50 vuotta vuoteen 2005 mennessä, sekä nuorempiin henkilöihin, joille on jo kertynyt vähintään yksi vakuutuskuukausi vuoteen 2005 mennessä, sovelletaan erityisiä ikään liittyviä ehtoja. Miehiltä vaaditaan 772 kuukautta ja naisilta 712 kuukautta. Näitä ikärajoja nostetaan asteittain vuosien 2004 ja 2014 välillä (tarkoituksena poistaa varhennettu vanhuuseläke tässä muodossaan kokonaan).

Tiettyinä vuosina syntyneillä henkilöillä on lisäksi mahdollisuus varhaiseläkkeeseen sillä perusteella, että he ovat olleet vakuutettuina hyvin pitkän ajan tai että he ovat työskennelleet erityisen vaikeissa oloissa.

Varhaiseläkkeen maksu keskeytetään, jos henkilö aloittaa työnteon uudelleen.

Eläkkeen määrä

Vanhuuseläkkeen määrä lasketaan ottaen huomioon hakijan ikä ja vakuutusaika. Henkilöiden, jotka vuoden 2005 alussa ovat olleet alle 50-vuotiaita, ja tammikuun 2005 jälkeisten vakuutuskausien osalta voimassa on kiinteän etuustason eläketilien järjestelmä, joka perustuu jakojärjestelmäperiaatteeseen.

Tässä järjestelmässä määritetään hankitut eläkeoikeudet vuosittain. Laskentaperusteena on kalenterivuoden keskimääräinen tulo, ja tiettyä enimmäismäärää ei voida ylittää. Kalenterivuosittain 1,78 % tästä määrästä siirretään eläketilille.

Varhennetun vanhuuseläkkeen tapauksessa etuutta vähennetään 4,2 % vuotta kohti (korkeintaan 2,1 % henkilöillä, jotka ovat tehneet raskasta työtä, raskaan työn kuukausista riippuen), mutta kuitenkin korkeintaan 15 %. Jos eläkettä lykätään, etuutta korotetaan 4,2 % kalenterivuotta kohti, mutta kuitenkin korkeintaan 12,6 %.

Henkilöihin, jotka ovat vuoden 2005 alussa olleet alle 50-vuotiaita mutta joille oli jo kertynyt tietty vakuutusaika, sovelletaan sekä vanhaa että uutta lainsäädäntöä. Eläke määritetään tässä tapauksessa rinnakkaisella laskentatavalla aikasidonnaisesti. Osa-aikaeläkkeet lasketaan sekä uuden että vanhan lainsäädännön perusteella. Työkyvyttömyyseläke vastaa tällaisten osa-aikaeläkkeiden summaa.

Henkilöihin, jotka ovat täyttäneet 50 vuotta vuoden 2005 alkuun mennessä, sovelletaan edelleen lainsäädäntöä, joka oli voimassa vuoden 2004 lopussa. Eläkkeen laskentaperuste on 24 suurituloisimman vakuutusvuoden keskimääräinen tulo. Vuoteen 2028 mennessä tämä kausi nostetaan asteittain 40 vakuutusvuoteen. Tästä perusteesta lasketaan 1,78 % kutakin vuotta kohden. Eläkkeen vähennykset ja korotukset ovat samat kuin edellä kuvaillut. Korotettu eläke ei kuitenkaan saa olla suurempi kuin 91,76 % laskentaperusteesta.

Eläkkeet voivat vuoden 2004 alusta lähtien olla korkeintaan 5 % pienemmät kuin vastaava eläke vuoden 2003 lopussa. Osuutta lisätään asteittain 10 %:iin vuoteen 2024 mennessä.

Eläkettä maksetaan 14 kertaa vuodessa. Kaivostyöläisiin voidaan soveltaa erityisjärjestelyjä.

Täydennysosat

Jos kuukausittainen eläke tai eläkkeet yhdessä muiden tulojen (myös samassa taloudessa elävän aviopuolison tulot mukaan luettuna) kanssa jäävät tietyn rajan alapuolelle, maksetaan vakuutetulle tasauslisää (*Ausgleichszulage).* Tasauslisän määrä on varsinaisen tulon ja vähimmäismäärän erotus. Sitä voidaan korottaa, jos vakuutetulla on huollettavia lapsia. Lisäksi voidaan maksaa pitkäaikaishoitolisää.

Vanhuusetuuksien saaminen

Eläkkeitä myönnetään vain tehtyjen hakemusten perusteella. Hakemus jätetään mieluiten toimivaltaiselle sosiaalivakuutuslaitokselle (sen voi kuitenkin jättää mille tahansa sosiaalivakuutuskassalle tai paikallisviranomaisille) asianmukaista lomaketta käyttäen. Silti myös epämuodolliset hakemukset käsitellään.

VII luku: Eloonjääneiden etuudet

Edellytykset eloonjääneiden etuuksien saamiseen

Eloonjääneiden etuuksia *(Hinterbliebenenpensionen)* voi saada henkilö, joka kuuluu eläkekassaan ja jolla on koossa tietty vähimmäisvakuutusaika. Se on sama kuin työkyvyttömyysetuuksien kohdalla esitetty.

Mitä järjestelmä kattaa?

Leskeneläke

Jos edunjättäjän eloon jäänyt puoliso (tai huollettava entinen puoliso) on vakuutetun kuollessa vähintään 35-vuotias tai jos avioliitossa on syntynyt lapsi, puoliso voi hakea leskeneläkettä (*Witwenpension* tai *Witwerpension).*

Puolisolla on oikeus eläkkeeseen, joka on (puolison muista tuloista riippuen) 0–60 % eläkkeestä, johon edunjättäjällä oli tai olisi ollut oikeus (edellytykset on esitetty työkyvyttömyys- ja vanhuuseläkkeen kohdalla).

Jos leskeneläkkeen määrä ja edunsaajan omat tulot jäävät yhteensä tietyn rajan alle (1 762,98 euroa kuukaudessa), leskelle maksetaan lisäosa, joka on korkeintaan 60 % edunjättäjän eläkkeestä. Eläkkeen lisäksi voidaan maksaa tasauslisä tai hoitoavustus.

Orvoneläke

Orvoneläkettä (*Waisenpension*) maksetaan 18-vuotiaaksi asti. Jos lapsi opiskelee täysipäiväisesti, ikärajaa nostetaan enintään 27 vuoteen. Vammaisten lasten kohdalla ikärajoja ei sovelleta.

Orvoneläke on puoliorvoilla (toinen vanhemmista kuollut) 40 % ja täysorvoilla (molemmat vanhemmat kuolleet) 60 % eläkkeestä, johon edunjättäjällä oli tai olisi ollut oikeus (edellytykset esitetty työkyvyttömyys- ja vanhuuseläkkeen kohdalla).

Orvoneläkkeen tasauslisän ohjearvot riippuvat orvon iästä. Orvoneläkettä voidaan täydentää hoitoavustuksella.

Hautauskulut

Tarvittaessa voidaan maksaa hautausavustusta *(Zuschuss zu den Bestattungskosten)*. Sen määrä voi olla enintään 436,04 euroa. Avustus myönnetään vakuutuskassojen sääntöjen mukaisesti (ja ainoastaan yksittäistapauksissa).

Eloonjääneiden etuuksien saaminen

Eläkkeitä myönnetään vain hakemuksesta. Hakemukset jätetään toimivaltaiselle eläkevakuutuslaitokselle asianmukaista lomaketta käyttäen.

Hautausavustusta haetaan sairausvakuutuskassalta (jos se tarjoaa tämän edun).

VIII luku Työtapaturma- ja ammattitautietuudet

Työtapaturma- ja ammattitautietuuksien saamisen edellytykset

Tapaturmavakuutus kattaa tapaturmat, jotka sattuvat työssä tai matkalla työpaikalle tai työpaikalta. Vakuutusturva käsittää tapaturmia ehkäisevät toimenpiteet ja tapaturmia seuraavat etuudet.

Kaikki työsuhteessa tai oppisopimussuhteessa toimivat henkilöt sekä useimmat itsenäiset ammatinharjoittajat (ja heidän yrityksessä työskentelevät perheenjäsenensä) kuuluvat pakollisen tapaturmavakuutuksen piiriin. Vakuutuksen piiriin kuuluvat myös yleissivistävää koulua käyvät koululaiset kouluaikana sekä opiskelijat.

Ammattitaudit on luetteloitu, ja lisäksi sairaus, joka ei kuulu luetteloon, voidaan todeta ammattitaudiksi tapauskohtaisesti.

Mitä järjestelmä kattaa?

Työnantajat ovat velvollisia ryhtymään ehkäiseviin toimenpiteisiin eli varustamaan työpaikat siten ja pitämään ne sellaisessa kunnossa, että työntekijät on siellä suojattu tapaturmilta ja ammattitaudeilta.

Terveydenhoito ja lyhytaikaiset rahaetuudet

Tapaturman tai ammattitaudin yhteydessä vakuutetulle voidaan antaa ensiapua ja sairaanhoitoa. Tämä käsittää lääkärinhoidon, lääkkeisiin, apuvälineisiin ja proteeseihin perustuvan hoidon sekä sairaalassa tai erityisessä hoitolaitoksessa annettavan hoidon. Periaatteessa sairausvakuutus kattaa terveydenhoidon osalta ensimmäiset neljä viikkoa, mutta tapaturmavakuutuslaitos voi ottaa hoitokulut vastuulleen milloin tahansa. Tavallisesti vakuutetulta ei vaadita lisämaksua. Poikkeuksia ovat pienet korvaukset sairaalahoidosta, lääkärin tai hammaslääkärin hoidosta ja lääkkeistä.

Jos vakuutettu tulee sairauden vuoksi työkyvyttömäksi, hänellä on oikeus rahaetuuksiin (palkanmaksun jatkuminen tai sairauspäiväraha). Jos sairastuneen tapaturmaeläkkeen määrä olisi tätä suurempi, maksetaan määrien välinen erotus. Jos vakuutettu on hoidettavana sairaalassa tai erityisessä hoitolaitoksessa, hänellä on oikeus päivärahaan, josta käytetään perhetilanteen mukaan nimitystä *Familiengeld* tai *Taggeld*. Työkyvyttömyyseläkettä ei tällöin makseta.

Kuntoutus

Henkilöille, joille on sattunut työtapaturma tai jotka ovat sairastuneet ammattitautiin, tarjotaan lääketieteellisen hoidon jälkeen ammatillista ja sosiaalista kuntoutusta.

Sosiaalista kuntoutusta tarjotaan esimerkiksi asunnon mukauttamiseen myönnettävän avustuksen muodossa.

Ammatillisiin kuntoutustoimenpiteisiin kuuluvat erityisesti työpaikan säilyttämistä tai saamista helpottavat toimet, lisäkoulutus ja uudelleenkoulutus. Koulutuksen ajan maksetaan siirtymäkorvausta (*Übergangsgeld*).

Työkyvyttömyyseläke

Työkyvyttömyysajan päätyttyä – viimeistään 27. viikosta alkaen – vakuutetulle maksetaan työkyvyttömyyseläkettä (*Unfallrente*), jos hänen ansiokykynsä on alentunut vähintään 20 % (koululaisilla ja opiskelijoilla 50 %). Ansiokyvyn aleneman on kestettävä yli kolme kuukautta ja oltava seurausta työtapaturmasta tai ammattitaudista.

Ansiokyvyn alennuttua 100 % (täysi ansiokyvyn menetys) vakuutetulla on oikeus kuukausittaiseen eläkkeeseen, jonka määrä on 2/3 laskentaperustasta (joka on vakuutusmaksujen kohteena olevien tulojen keskiarvo edeltävänä vuonna). Jos ansiokyvyn alenema on pienempi, eläke pienenee suhteessa siihen.

Eläkettä maksetaan 14 kertaa vuodessa (12 kuukausierää sekä erityiserät toukokuussa ja lokakuussa).

Eläkkeen lisäksi vaikeasti vammaisille maksetaan lisä, joka on 20 % eläkkeestä (jos ansiokyvyn alenema on alle 70 %) tai 50 % (jos ansiokyvyn alenema on vähintään 70 %). Jokaisesta huollettavasta lapsesta maksetaan 18 ikävuoteen asti (täysipäiväisesti opiskelevista 27 ikävuoteen asti) lapsikorotusta, joka on 10 % eläkkeestä. Edellytys näiden lisien saamiselle on, että ansiokyky on alentunut vähintään 50 %.

Jos vakuutettu tarvitsee hoitoa työtapaturman tai ammattitaudin seurauksena, hän voi saada eläkkeen lisäksi hoitoavustusta.

Jos työtapaturma tai ammattitauti on aiheutunut siitä, että kolmas osapuoli on laiminlyönyt turvallisuusvaatimuksia törkeällä tavalla, vakuutetulla on oikeus saada kertakorvaus (*Integritätsabgeltung*), jonka määrä riippuu ruumiillisen tai henkisen työkyvyttömyyden asteesta.

Työkyvyttömyyseläkkeen asemesta voidaan tietyin edellytyksin maksaa kertakorvaus (tavallisesti silloin, kun työkyvyttömyysaste on pienempi kuin 25 %).

Perhe-eläke

Vakuutetun puolisolla on oikeus saada tapaturmavakuutuslaitoksen maksamaa perhe-eläkettä, jos vakuutetun kuoleman syynä on työtapaturma tai ammattitauti. Joissakin ololouhteissa eläkkeeseen voi olla oikeutettu myös avioliiton (rekisteröidyn parisuhteen) purkautumisen jälkeenkin.

Eläke on 40 % edunjättäjään sovellettavasta laskentaperusteesta, jos puoliso on saavuttanut tavanomaisen eläkeiän tai jos hänen ansiokykynsä on heikentynyt vähintään 50 %. Muussa tapauksessa eläke on 20 % laskentaperusteesta.

Alle 18-vuotiaat lapset (tai täysipäiväisesti opiskelevat alle 27-vuotiaat, vammaisten lasten kohdalla ei ikärajaa) saavat orvoneläkettä. Puoliorvon eläke on 20 % ja täysorvon 30 % edunjättäjään sovellettavasta eläkkeen laskentaperusteesta.

Eläkettä voidaan maksaa myös vähävaraisille vanhemmille (isovanhemmille) ja huollettaville veljille ja sisarille (jolloin vanhemmat ovat etusijalla), jos edunjättäjä on huolehtinut pääasiallisesti huollettavien elatuksesta.

Kaikkien edunsaajien enimmäiseläke ei pääsääntöisesti saa olla enempää kuin 80 % edunjättäjän eläkkeen laskentaperusteesta.

Hautauskulut

Hautausavustusta maksetaan, jos kuolemantapaus on työtapaturman tai ammattitaudin aiheuttama.

Työtapaturma- ja ammattitautietuuksien saaminen

Työtapaturmasta on ilmoitettava viipymättä työnantajalle, jonka velvollisuus on ilmoittaa tapaturmasta edelleen tapaturmakassaan. Työnantajan tai lääkärin on tehtävä ilmoitus viiden päivän kuluessa.

Etuuksia myönnetään osittain vain hakemuksesta. Hakemukset jätetään toimivaltaiselle tapaturmakassalle asianmukaista lomaketta käyttäen. Silti myös epämuodolliset hakemukset käsitellään.

Työkyvyttömyyseläkkeen tarkistaminen on mahdollista, mikäli muutokset ovat merkittäviä. Kahden ensimmäisen eläkeoikeusvuoden jälkeen tarkistuksia voidaan suorittaa vain vuoden välein edellisen tarkistuksen jälkeen.

IX luku: Perhe-etuudet

Edellytykset perhe-etuuksien saamiseksi

Lapsilisää (*Familienbeihilfe*) maksetaan kaikille Itävallassa asuville yleisestä järjestelmästä, joka rahoitetaan työnantajien maksuista ja veroista.

Oikeus lapsilisään on henkilöillä, jotka asuvat vakituisesti tai tavallisesti Itävallassa; lapsilla tarkoitetaan alaikäisiä lapsia, jotka kuuluvat henkilön talouteen tai joiden elatuksesta henkilö ensisijaisesti vastaa. Etuuden voivat saada myös vanhemmat, isovanhemmat, otto- tai kasvattivanhemmat, samoin kuin lapsi itse tiettyjen edellytysten täyttyessä.

Vanhemmat, otto- ja kasvattivanhemmat voivat saada kasvatusavustusta (*Kinderbetreuungsgeld, KBG).* Se myönnetään riippumatta työhistoriasta ja pakollisesta vakuutuksesta. Ansiosidonnaisen kasvatusavustuksen *(einkommensabhängiges Kinderbetreuungsgeld)* saamiseksi vaaditaan kuuden kuukauden työssäkäyntiä ennen lapsen syntymää tai työssäolokieltoa.

Kasvatusavustus myönnetään vakuutetulle lapsen hoidon aikana menetettyjen tulojen korvaamiseksi.

Kasvatusavustusta voi saada vain henkilö, jolla on oikeus lapsilisään ja jolle maksetaan sitä. Lisäksi avustuksen saajan ja lapsen on elettävä samassa talossa. Lisäedellytyksenä on, että tulojen kokonaismäärä ei ylitä 60 % maksukautta edeltävistä tuloista, jolloin kalenterivuonna sallitaan 16 200 euron lisätulot. Ansiosidonnaisen kasvatusavustuksen kohdalla pienet lisätulot (5 800 euroa kalenterivuodessa) sallitaan. Huomioon otetaan vain sen vanhemman tulot, joka hakee kasvatusavustusta; toisen vanhemman tuloja ei oteta huomioon.

Mitä järjestelmä kattaa?

Kustakin lapsesta maksettavan lapsilisän määrä

Lapsilisän määrä riippuu lapsen iästä. Lisäksi toisesta lapsesta lähtien myönnetään korotus. Jos lapsi on vaikeasti vammainen, lapsilisää voidaan korottaa.

Lapsilisän määrä on 105,40 euroa kuukaudessa. Lapsilisää korotetaan lapsen täyttäessä 3 vuotta (112,70 euroon), 10 vuotta (130,90 euroon) ja 19 vuotta (152,70 euroon).

Tammikuun 1. päivästä 2008 lähtien lapsilisää on korotettu kuukausittain 12,80 euroa kahdesta lapsesta, 47,80 euroa kolmesta lapsesta, 97,80 euroa neljästä lapsesta ja 50,00 euroa jokaisesta seuraavasta lapsesta.

Jos lapsi on vaikeasti vammainen, kuukausittaista lapsilisää korotetaan 138,30 euroa. Yhdessä lapsilisän kanssa 100 euron suuruinen koulunaloitusavustus *(Schulstartgeld)* maksetaan syyskuussa jokaisesta 6–15-vuotiaasta lapsesta ilman erillistä anomusta.

Lapsilisää maksetaan yleensä lapsen täysi-ikäisyyteen saakka (18 vuotta). Sen maksamista voidaan jatkaa, kunnes lapsi täyttää 24 vuotta, jos jos lapsi opiskelee

ammattia varten tai ammatin hankittuaan suorittaa jatko-opintoja (erikoistapauksissa, kunnes hän täyttää 25: raskaana olevat tai lapsen saaneet naiset, varusmies- tai siviilipalveluksessa olevat, vammaiset, pitkäaikaistutkimukseen osallistuvat, vapaaehtoista sosiaalityötä tekevät). Lapsilisää maksetaan ilman ikärajaa lapsista, joilla on pysyvä ansiokyvyttömyys (jos lapsi on menettänyt ansiokykynsä ennen 21 vuoden ikää tai ammattikoulutuksen aikana, mutta kummassakin tapauksessa ennen 25 vuoden ikää).

Lapsilisää ei myönnetä, jos 18 vuotta täyttäneellä lapsella on omia tuloja, jotka ovat tiettyä kuukausimäärää suuremmat (10 000 euroa vuodessa).

Monilapsisten perheiden lisä

Monilapsisten perheiden lisän *(Mehrkindzuschlag)* määrä on 20 euroa kuukaudessa kolmannesta ja kustakin seuraavasta lapsesta, josta maksetaan lapsilisää. Edellytyksenä on, etteivät perheen verotettavat tulot hakemuksen tekemistä edeltävänä kalenterivuonna ole yli 55 000 euroa.

Kasvatusavustus

Kasvatusavustuksen voi saada kokonaisuudessaan koko sen kestoajalta, jos äitiyskortissa *Mutter-Kind-Pass*) mainitut kymmenen ilmaista lääkärintarkastusta (viisi ennen synnytystä ja viisi sen jälkeen) on tehty määräajassa ja toimitettava sairausvakuutuskassaan. Jos tarkastuksia ei ole tehty, kasvatusavustuksen määrää vähennetään 50 % lapsen täytettyä 10, 13, 17 tai 25 kuukautta, valitun vaihtoehdon mukaisesti.

Kasvatusavustuksen voi valita viidestä vaihtoehdosta (neljästä kiinteämääräisestä ja yhdestä ansiosidonnaisesta) vuoden 2011 alusta lähtien:

- 14,53 euroa päivässä, kunnes lapsi täyttää 30 kuukautta (pidennys 36 kuukauden ikään mahdollinen, jos toinen vanhempi on edunsaajana)
- 20,80 euroa päivässä, kunnes lapsi täyttää 20 kuukautta (pidennys 24 kuukauden ikään mahdollinen, jos toinen vanhempi on edunsaajana)
- 26,60 euroa päivässä, kunnes lapsi täyttää 15 kuukautta (pidennys 18 kuukauden ikään mahdollinen, jos toinen vanhempi on edunsaajana)
- 33 euroa päivässä, kunnes lapsi täyttää 12 kuukautta (pidennys 14 kuukauden ikään mahdollinen, jos toinen vanhempi on edunsaajana)
- ansiosidonnainen vaihtoehto (kesto ja pidennys samat kuin vaihtoehdossa 4.)

Valinta näiden viiden vaihtoehdon välillä on tehtävä ensimmäisessä kasvatusavustushakemuksessa. Myöhempiä muutoksia ei voi tehdä, ja valittu vaihtoehto sitoo myös toista vanhempaa.

Etuuden maksua voidaan pidentää, jos myös toinen vanhempi saa kasvatusavustusta.

Vanhemmat voivat hakea etuutta enintään kaksi kertaa vuorotellen (molemmat eivät voi saada etuuksia samaan aikaan). Etuuksia on haettava vähintään kahdeksi kuukaudeksi.

Kasvatusavustusta voi saada ainoastaan nuorimmasta lapsesta. Tämä koskee myös tapauksia, joissa lapsia syntyy useampi kuin yksi. Jos lapsia syntyy useampi kuin yksi (esimerkiksi kaksoset), maksetaan lisä, joka on puolet kasvatusavustuksen määrästä.

Lisää ei makseta monikkosynnytysten kohdalla, jos valittuna on ansiosidonnainen vaihtoehto.

Jos vakuutettu saa äitiysrahaa ja ulkomaanetuutta, jotka jo kattavat kasvatusavustuksen määrän, kasvatusavustusta ei makseta.

Vähävaraisille perheille myönnetään kiinteämääräisen kasvatusavustuksen lisäksi 6,06 euron lisä päivässä enintään 12 kuukauden ajalle. Ansiosidonnaisen kasvatusavustuksen valinneille ei makseta lisiä.

Lasten perusteella myönnettävät verohyvitykset

Lasten perusteella myönnettävä verohyvitys *(Kinderabsetzbetrag*), joka on 58,40 euroa lasta kohti kuukaudessa, maksetaan yhdessä lapsilisän kanssa valtion verovaroista.

Perhe-etuuksien saaminen

Lapsilisä myönnetään vain hakemuksen perusteella, ja maksuja voidaan suorittaa viiden edellisen vuoden ajalta. Hakemus on jätettävä siihen tarkoitetulla lomakkeella verovirastoon (Finanzamt). Verovirasto maksaa etuuden kahden kuukauden välein oikeuksien alkamisen ensimmäisestä kuukaudesta lähtien.

Lapsilisän saajilla on velvollisuus ilmoittaa toimivaltaiselle verovirastolle seikoista, joiden vuoksi he voivat menettää oikeutensa lapsilisään, sekä lapsilisäoikeuden kannalta ratkaisevien tietojen muutoksista yhden kuukauden kuluessa niiden ilmenemisestä.

Monilapsisten perheiden lisää on haettava joka vuosi erikseen asuinpaikkakunnan verovirastosta työntekijöiden veroilmoituksen yhteydessä.

Kasvatusavustusta haetaan toimivaltaiselta sairauskassalta. Korvausta voidaan maksaa takautuvasti vain kuudelta kuukaudelta. Etuuden saajien on ilmoitettava toimivaltaiselle sairausvakuutuskassalle kaikista perheolojen ja hakemuksen tietojen muutoksista.

X luku: Työttömyys

Edellytykset työttömyysetuuksien saamiseksi

Työttömyysvakuutus kattaa kaikki työntekijät, harjoittelijat ja ammatilliseen kuntoutukseen osallistuvat henkilöt, joiden ansiot ovat marginaalitulorajaa (*Geringfügigkeitsgrenze*, 374,02 euroa kuukaudessa) suuremmat.

Mahdollisuutta vapaaehtoiseen vakuutukseen ei yleensä ole. Tammikuun 1. päivästä 2011 saakka itsenäiset ammatinharjoittajat ovat kuitenkin voineet liittyä vapaaehtoisesti työttömyyskassaan.

Vakuutettu on oikeutettu työttömyyspäivärahaan *(Arbeitslosengeld)*, jos hän on maksanut vakuutusmaksuja työttömyyttä edeltävien kahden vuoden aikana vähintään 52 viikkoa tai viimeisten 12 kuukauden aikana 26 viikkoa, jos hän on alle 25-vuotias.

Kun vakuutetulla ei enää ole oikeutta työttömyysetuuteen, hän voi hakea peruspäivärahaa (*Notstandshilfe*), jos hän on vähävarainen. Vakuutetun katsotaan olevan vähävarainen, jos perheen käytettävissä olevat tulot eivät riitä perustarpeiden tyydyttämiseen.

Mitä järjestelmä kattaa?

Itävallan työvoimaviranomainen (*Arbeitsmarktservice)* tarkistaa hakemukset ja maksaa työttömyyteen perustuvat etuudet. Pääasialliset etuudet ovat työttömyyspäiväraha ja peruspäiväraha (*Notstandshilfe*).

Lisäksi Itävallan työvoimahallinto antaa tietoja oikeuksista etuuksiin sekä auttaa työttömiä löytämään työtä ja koulutusmahdollisuuksia.

Työttömyyspäiväraha

Vakuutettu on oikeutettu työttömyyspäivärahaan, jos hän jää työttömäksi, on työkykyinen ja haluaa tehdä työtä (ottaa vastaan sopivaa työtä), on työvoimatoimiston käytettävissä eikä etuuden voimassaoloaika ole kulunut umpeen. Lisäksi edellä mainitun vähimmäisvakuutusajan on oltava täyttynyt.

Työttömyyspäiväraha lasketaan edellisen kokonaisen kalenterivuoden keskimääräisten ansioiden perusteella ottaen huomioon määrätty yläraja (4 230 euroa kuukaudessa). Erityismaksut (13. ja 14. palkka) otetaan suhteellisesti huomioon. Perusmäärä on 55 % päivittäisestä nettopalkasta, ja siihen sovelletaan tiettyä vaihtelua (perhelisien maksun mukaan). Päivittäiset vähimmäis- ja enimmäismäärät on myös määrätty.

Aika, jolle työttömyyspäiväraha myönnetään, riippuu vakuutuskauden pituudesta ja vakuutetun iästä. Päiväraha myönnetään vähintään 20 viikoksi, ja seuraavasti:

- 30 viikoksi, jos henkilö on ollut vakuutettuna kolme vuotta viiden vuoden aikana
- 39 viikoksi, jos vakuutusaikaa on kuusi vuotta viimeisten 10 vuoden ajalta ja vakuutettu on täyttänyt 40 vuotta;
- 52 viikoksi, jos vakuutettu on työskennellyt yhdeksän vuotta 15 vuoden aikana ja on täyttänyt 50 vuotta.

Maksuaikaa voidaan pidentää sillä ajalla, jonka edunsaaja osallistuu jatko- tai uudelleenkoulutukseen tai työvoimatoimiston määräämään työhönpaluutoimenpiteeseen. Sitä voidaan pidentää kolmella tai neljällä vuodella, jos edunsaaja osallistuu niin sanotun työsäätiön (erityisen koulutustoimenpiteen) toimintaan.

Jos vakuutettu kieltäytyy tarjotusta työpaikasta tai ammatillisesta koulutuksesta tai antaa tarjouksen raueta, työttömyyspäivärahan maksaminen keskeytetään sanktiona tai maksukautta lyhennetään vähintään kuusi viikkoa. Työttömyyspäiväraha maksetaan hakemuksen jättöpäivästä alkaen. Jos työsuhde kuitenkin on päättynyt vakuutetun toiminnan takia tai ilman hyvää syytä, etuutta ei makseta neljältä viikolta.

Työttömyysavustus

Työttömyysavustuksen määrä on 92 % (joissain tapauksissa 95 %) työttömyyspäivärahan perusmäärästä. Jos oikeus työttömyyspäivärahaan on lyhytaikainen, avustuksen määrä saattaa pienentyä kuuden kuukauden jälkeen. Työttömyysavustuksen saamiselle ei ole aikarajaa, mutta se myönnetään vain yhdeksi vuodeksi kerrallaan.

Osittainen työttömyys

Osittaisen työttömyyden takia maksetaan joitakin etuuksia, esimerkiksi osa-aikatyön tukea (*Kurzarbeitsunterstützung)* työnantajalle. Tässä tapauksessa lakisääteistä oikeutta etuuteen ei ole olemassa, koska tukea maksetaan työnantajalle. Työnantajien on maksettava työntekijöille huonon sään korvausta rakennusalalla *(Schlechtwetterentschädigung)* korvauksena työtuntien menetyksestä työnteon estävän sään takia.

Jatkokoulutusavustusta (*Weiterbildungsgeld)* voidaan myöntää tietyin edellytyksin. Ikääntyneiden työntekijöiden osa-aika-avustusta (*Altersteilzeitgeld)* maksetaan tietynikäisille työntekijöille, jotka vähentävät työaikaansa.

Muut edut

Vakuutetun ollessa työtön työttömyysvakuutuksesta maksetaan hänen puolestaan sairaus- ja eläkevakuutusmaksut. Vakuutus kattaa myös tietyt tapaturmat.

Maksukyvyttömyysavustuksen maksaa Insolvenz-Ausfallgeld-Fonds-Service GmbH (IAF-Service GmbH). Tämä etuus myönnetään yrityksen konkurssin tai selvitystilaan asettamisen yhteydessä työntekijöiden suojaamiseksi ansionmenetyksiltä ja oikeutettujen palkkasaatavien maksun viivästymiseltä.

Perhelisiä (*Familienzuschläge)* voidaan maksaa aviopuolisoille (kumppaneille), lapsille ja lastenlapsille.

Siirtymäkorvausta (*Übergangsgeld)* ja ikääntyneiden työntekijöiden osa-aikatyön jälkeistä siirtymäkorvausta (*Übergangsgeld nach Altersteilzeit)* voidaan myöntää, kunnes vanhuuseläkkeen saamisen edellytykset täyttyvät. Työttömyysvakuutuksen perusteella voidaan maksaa erityistukea (*Sonderunterstützung)* yli 52-vuotiaille työttömille kaivosalalla.

Työttömyysetuuksien saaminen

Vakuutetun jouduttua työttömäksi hänen on ilmoittauduttava työvoimatoimistoon ja haettava työttömyysetuuksia. Aikana, jona vakuutettu nauttii etuutta, hän on velvollinen sovittuina aikoina ilmoittautumaan työvoimatoimistoon keskustellakseen neuvojansa kanssa työnhakuun liittyvistä asioista.

Vakuutettu on velvollinen ilmoittamaan työvoimatoimistolle välittömästi, ilman erillistä pyyntöä, kaikista omien olosuhteidensa ja perheensä olosuhteiden muutoksista, jotka voivat vaikuttaa hänen oikeuksiinsa saada etuuksia (esimerkiksi työn aloittaminen tai tulojen muuttuminen muulla tavalla).

XI luku: Vähimmäistoimeentulo

Vähimmäistoimeentuloetuuksien saamisen edellytykset

Tarveharkintaisen toimeentulotuen järjestelmä *(bedarfsorientierte Mindestsicherung)* on nykyaikaistettu versio aiemmasta sosiaaliavustusjärjestelmästä (*Sozialhilfe*), joka oli voimassa vuoteen 2011.

Tarveharkintaisen toimeentulotuen tarkoitus on mahdollistaa kohtuulliset elinolot ihmisille, jotka eivät omilla varoillaan pysty elättämään itseään ja perhettään.

Tarveharkintainen toimeentulotuki on yleinen maksuihin perustumaton järjestelmä koko väestölle, mikä tarkoittaa, että sen saaminen edellyttää asumista Itävallassa. Monet ryhmät, kuten ETA-maiden kansalaiset, kolmansien maiden kansalaiset, joilla on tietty oleskelulupa (erityisesti pysyvä oleskeluoikeus EU:ssa), ja pakolaisaseman saaneet henkilöt, rinnastetaan Itävallan kansalaisiin.

Henkilön omat ansiotulot tai muut etuudet, kuten työttömyyspäiväraha ja toimeentuloavustukset, otetaan ensin huomioon tulona. Hoitotukia ja lapsilisiä ei kuitenkaan oteta huomioon edunsaajan tuloja määritettäessä. Yksin elävät ja kotitaloudet (perheet, avoliitossa elävät) voivat saada tarveharkintaista toimeentulotukea. Tarveharkinnassa otetaan huomioon myös varallisuus.

Mitä järjestelmä kattaa?

Vähimmäistoimeentulo ja asuminen

Voidaan sanoa, että kun perheyksikön tulot jäävät tietyn rajan alapuolelle, asianosaisten katsotaan yleisesti olevan vähävaraisia. Perheyksikkö koostuu edunsaajasta ja hänen samassa kotitaloudessa elävistä huollettavista perheenjäsenistään, puolisostaan tai avopuolisostaan.

Osavaltiot ovat vahvistaneet vähimmäistoimeentulon (*Mindeststandards)* siten, että sillä voidaan kattaa seuraavat kustannukset: elintarvikkeet, ylläpito, henkilökohtainen hygienia, lämmitys, sähkö, kotitalouskoneet sekä sellaiset henkilökohtaiset tarpeet, jotka liittyvät kohtuulliseen osallistumiseen sosiaaliseen elämään ja kulttuurielämään. Jos pariskunnalla on kaksi lasta (5- ja 10-vuotiaat), sen vähimmäistoimeentulo on vähintään 1 438,26 euroa. Tähän sisältyy 25 prosentin osuus asumismenoista. Tarveharkintaista toimeentulotukea maksetaan omien tulojen ja vähimmäistoimeentulon välisenä erotuksena tai – silloin, kun edunsaajalla (perheellä tai kotitaloudella) ei ole omia tuloja – vähimmäistoimeentulon kokonaismäärä.

Tarveharkintaista toimeentulotukea maksetaan niin kauan kuin vähävaraisuus jatkuu.

Lisäetuudet

Tarpeet, joita toimeentulotuki ei kata (esimerkiksi asianmukaisen asumisen ja lämmityksen aiheuttamat kulut), voidaan kattaa lisäetuuksilla (luontois- tai rahaetuuksilla).

Nämä etuudet ovat hyvin moninaisia ja vaihtelevat kiinteämääräisestä avustuksesta todellisten kohtuullisten asumiskustannusten kattamiseen. Etuudet maksavat osavaltiot, jotka voivat myöntää asumistukia toimeentulotuen lisäksi tai erillisenä etuutena.

Toimivaltaiset laitokset kirjaavat henkilön, jolla ei ole sairausvakuutusta ja joka saa tarveharkintaista toimeentulotukea, lakisääteisen sairausvakuutuksen piiriin.

Vähimmäistoimeentuloetuuksien saaminen

Periaatteessa tarveharkintaista toimeentulotukea myönnetään etuuksiin oikeutetun omakohtaisena oikeutena. Sosiaaliturvaviranomainen arvioi avun myöntämisen edellytykset hakemuksen perusteella. Hakemukseen on liitettävä tositteet tuloista ja varoista.

On tavallista, että tuen saamiseen oikeuttavia edellytyksiä ajoittain tarkastetaan.

Työkykyisten henkilöiden on pääsääntöisesti oltava halukkaita kohtuulliseen työhön. Heidät saatetaan lähettää työvoimatoimistoon ilmoittautumaan työnhakijoiksi. Tästä on joitakin poikkeuksia, jotka liittyvät ikään (yli 65-vuotiaat miehet ja yli 60-vuotiaat naiset) ja hoitovelvoitteisiin tai käynnissä olevaan koulutukseen (ei koske opiskelua). Tässä tapauksessa tarveharkintaisen toimeentulotuen saajilta ei vaadita työn tekemistä tai hakemista.

XII luku: Pitkäaikaishoito

Pitkäaikaishoidon saamisen edellytykset

Itävallassa asuva ja kolmannen henkilön antamasta hoidosta riippuvainen henkilö voi olla oikeutettu pitkäaikaishoitoon liittyviin raha- ja luontoisetuuksiin iästään riippumatta.

Rahaetuuksien saamiseksi ei edellytetä vähimmäisvakuutusaikaa. Oikeus pitkäaikaishoitoetuuteen (*Pflegegeld*) on kuitenkin vain henkilöillä, jotka tarvitsevat hoitoa yli 50 tuntia viikossa (keskimäärin) ja joiden kohdalla voidaan olettaa, että hoidontarve kestää vähintään kuusi kuukautta.

Henkilön muuttaessa osavaltiosta toiseen saatetaan vaatia, että hän on asunut osavaltiossa vakituisesti tietyn ajan, ennen kuin hän voi saada luontoisetuuksia (esimerkiksi pitkäaikaishoitoa laitoksessa).

Mitä järjestelmä kattaa?

Luontoisetuudet

Luontoisetuuksiin voi kuulua liikkuva ja avohoito (esimerkiksi vierailupalvelu, kotihoito, ympärivuorokautinen hoito, kotisairaalahoito, ateriapalvelu, perhetuki, kotisairaanhoito, psykososiaalinen palvelu), osittainen laitoshoito (esimerkiksi päivähoitolaitoksissa) ja pitkäaikaishoito laitoksessa (esimerkiksi hoitokodissa tai kokonaisvaltainen hoito asumisyhteisössä). Tavallisesti sosiaaliset näkökohdat otetaan huomioon, kun luontoisetuudet saadaan ammattimaisilta palveluntarjoajilta.

Lisäksi hoitoa tarvitseville henkilöille ja heidän omaisilleen voidaan tarjota neuvonta- ja tiedotuspalveluja. Näitä voivat olla esimerkiksi pitkäaikaishoidon puhelinpalvelu, oikeudellinen neuvonta vammaisille henkilöille sekä erilaiset vertaistukiryhmät.

Luontoisetuuksia annetaan yleensä sopimuksessa määrätyn ajanjakson ajan.

Rahaetuudet

Pitkäaikaishoitoetuus (*Pflegegeld*) on kiinteämääräinen etuus, joka ei ole riippuvainen edunsaajan tuloista tai varallisuudesta. Sen tarkoitus on korvata pitkäaikaishoidon aiheuttamat kulut ja tarjota ulkopuolista apua tarvitseville henkilöille mahdollisimman kattavasti tarpeellinen hoito ja tuki. Sen pitäisi lisätä mahdollisuutta jatkaa itsenäistä elämää. Pitkäaikaishoitoetuuksia voidaan myöntää ruumiillisen, henkisen tai tunneperäisen avuntarpeen tai aistivamman perusteella.

Edunsaajat jaetaan hoidontarpeen perusteella seitsemään ryhmään, ryhmästä yksi (60–85 hoitotuntia kuukaudessa) ryhmään seitsemän (yli 180 hoitotuntia, jos kaikkien neljän raajan täsmällinen liikuttaminen ei ole mahdollista tai jos tilanne on muuten vastaava).

Pitkäaikaishoitoetuuden määrä perustuu hoidontarveluokkaan. Esimerkiksi luokkaan yksi kuuluva henkilö saa 154,20 euroa ja luokkaan seitsemän kuuluva 1 655,80 euroa kuukaudessa.

Jos henkilö saa pitkäaikaishoitoa laitoksessa, enintään 80 % pitkäaikaishoitoetuudesta siirretään suoraan laitokselle. Edunsaajalle jää 44,30 euron kuukausikorvaus.

Pitkäaikaishoitoetuutta maksetaan niin kauan kuin henkilö on hoidon tarpeessa.

Pitkäaikaishoidon saaminen

Luontoisetuudet saadaan julkisilta ja yksityisiltä palveluntarjoajilta (sopimuksen perusteella).

Hoidontarpeen lääketieteellinen arviointi tehdään liittovaltion toimivaltaisen ministeriön vahvistamien sääntöjen mukaan. Indikaattoreita ovat jokapäiväisen elämän toimet, kuten pukeutuminen ja riisuutuminen, henkilökohtainen hygienia, ruoanlaitto, WC:ssä käyminen ja lääkkeiden ottaminen. Hoidontarve voidaan arvioida uudelleen edunsaajan pyynnöstä tai muissa erityisissä tilanteissa.

Pitkäaikaishoitoetuus maksetaan suoraan edunsaajalle, joka voi itse päättää, miten etuus käytetään pitkäaikaishoidon rahoittamiseen. Pääsääntöisesti edunsaaja ei voi valita vapaasti raha- ja luontoisetuuksien välillä. Jos etuutta käytetään asiattomasti, se voidaan korvata luontoisetuuksilla.

Ainoastaan siinä tapauksessa, että pitkäaikaishoitoetuuden myöntää osavaltio, edunsaaja voi valita rahaetuuden sijaan luontoisetuudet. Edellytyksenä on todiste siitä, että päämäärä voidaan saavuttaa paremmin luontoisetuuksien kuin rahaetuuksien avulla.

Liite: Sosiaaliturvalaitosten yhteystiedot ja hyödyllisiä Internet-osoitteita

Yksityiskohtaisempia tietoja etuuksien myöntämisedellytyksistä ja yksilöllisistä sosiaaliturvaetuuksista Itävallassa saa sosiaaliturvajärjestelmää hallinnoivilta julkisilta laitoksilta.

Jos haluat tietoa sosiaaliturvakysymyksistä, jotka koskevat useampaa kuin yhtä unionin jäsenvaltiota, voit etsiä sopivaa laitosta Euroopan komission ylläpitämästä laitoshakemistosta sivustolta http://ec.europa.eu/social-security-directory

Tiedustelut, jotka koskevat kahdessa tai useammassa jäsenvaltiossa olevan sosiaalivakuutuksen vaikutuksia etuuksiin, lähetetään seuraaviin osoitteisiin:

Liittovaltion työ-, sosiaali- ja kuluttajansuojaministeriö
Bundesministerium für Arbeit, Soziales und Konsumentenschutz
Stubenring 1
1010 Wien
Puh.: +43 1 71100 0
Faksi: +43 1 71100 0
Sähköposti: briefkasten@bmask.gv.at
http://*www.bmask.gv.at*

Liittovaltion talous-, perhe- ja nuorisoasiainministeriö
Bundesministerium für Wirtschaft, Familie und Jugend
Franz Josefs-Kai 51
1010 Wien
Puh.: +43 1 71100 0
Faksi: +43 1 71100 933279
Sähköposti: POST@II1.bmwfj.gv.at
http://*www.bmask.gv.at*

Liittovaltion terveysministeriö
Bundesministerium für Gesundheit
Radetzkystraße 2
1030 Wien
Puhelin +43-1/711 00-0
Faksi: +43-1/711 00-14300
Sähköposti: buergerservice@bmg.gv.at
http://*www.bmg.gv.at*

Liittovaltion valtiovarainministeriö
Bundesministerium für Finanzen
Hintere Zollamtstraße 2b
1030 Wien
Puh.: +43 1 51433
Faksi: +43 1 51433 507075
Sähköposti: Post.V-6-EP@bmf.gv.at
http://*www.bmf.gv.at*

Itävallan sosiaalivakuutuslaitosten keskusliitto
Hauptverband der österreichischen Sozialversicherungsträger
Kundmanngasse 21
1030 Wien
Puh.: +43 711 32 2400
Faksi: +43 711 32 3777
Sähköposti: posteingang.allgemein@hvb.sozvers.at
http://*www.hauptverband.at*

Itävallan työvoimaviranomainen
Arbeitsmarktservice Österreich, Bundesgeschäftsstelle
Treustrasse 35-43
1200 Wien
Puh.: +43 1 33178
Faksi: +43 1 33178 120
Sähköposti: ams.oesterreich@ams.at
http://*www.ams.at*

Eläkevakuutuslaitos, pääkonttori
Pensionsversicherungsanstalt, Hauptstelle
Friedrich-Hillegeist-Straße 1
1021 Wien
Puh.: +43 50303
Faksi: +43 50303 28850
Sähköposti: pva@pva.sozvers.at
http://*www.pensionsversicherung.at*

Itävallan yleinen tapaturmavakuutuslaitos
Allgemeine Unfallversicherungsanstalt
Adalbert Stifter-Straße 65
1201 Wien
Puh.: +43 1 33111 404
Faksi: +43 1 33111 737
Sähköposti: hfa@auva.at
http://www.auva.at